

ที่ สม ๐๐๐๓/๑๗๗

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กทม. ๑๐๒๑๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ ๔๘๖/๒๕๕๒ จำนวน ๓๖ หน้า

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาหยิบยก กรณีการเสียชีวิตของแรงงานข้ามชาติ ๕๔ ศพ ในระหว่างการย้ายถิ่นมาทำงานที่จังหวัดระนอง ขึ้นทำการตรวจสอบตามนัยมาตรา ๒๕วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๑ สถานีตำรวจภูธรสุขสำราญ จังหวัดระนอง ได้รับแจ้งจากนายอิสระ ผดุงชาติ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง ว่า พบรถสิบล้อห้องเย็นบรรทุกอาหารทะเลสด หมายเลขทะเบียน ๙๐-๐๖๑๕ ระนอง ดัดข้อความว่า “รุ่งเรืองทรัพย์” จอดอยู่บริเวณป่าละเมาะริมถนนเพชรเกษม สงสัยว่าเป็นรถบรรทุกแรงงานพม่าหลบหนีเข้าเมือง จึงได้ตรวจสอบพบว่ารถคันดังกล่าวบรรทุกแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน ๑๒๑ คน และมีผู้เสียชีวิต จำนวน ๕๔ ศพ เป็นชาย จำนวน ๑๖ ศพ เป็นหญิง จำนวน ๓๖ ศพ และเป็นเด็ก จำนวน ๒ ศพ มีผู้เสียชีวิตที่ไม่ทราบชื่อ จำนวน ๑๖ ศพ

สภาพศพมีลักษณะมือเท้าเกร็งงอ นอนทับกัน ส่วนผู้ที่รอดชีวิตเจ้าหน้าที่ได้นำตัวส่งโรงพยาบาลจากการชันสูตรพลิกศพ แพทย์ลงความเห็นว่ สาเหตุการเสียชีวิตมาจากการขาดอากาศหายใจ ซึ่งศพผู้เสียชีวิตมูลนิธิระนองสงเคราะห์ได้นำไปฝังไว้ที่สุสานหินลาด แรงงานเด็กที่รอดชีวิตได้ถูกแยกไปกักตัวไว้ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองระนอง ส่วนแรงงานที่เป็นผู้ใหญ่ถูกดำเนินคดีในข้อหาหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งศาลได้พิพากษาลงโทษปรับคนละ ๒,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากแรงงานดังกล่าวไม่มีเงินค่าปรับ จึงต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ (๒๐๐ บาท /วัน) และได้พ้นโทษเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑ จากนั้นถูกส่งตัวไปที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองเพื่อการสอบสวนและรอการส่งกลับ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ขอค้นแรงงานข้ามชาติไว้เป็นพยาน จำนวน ๑๑ ราย

/คณะ...

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ ชาวพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทย ตกอยู่ภายใต้การจัดการของบุคคลและกลุ่มบุคคลทั้งที่เป็นคนไทย และคนพม่า ผ่านระบบนายหน้าที่มีการเชื่อมประสานผลประโยชน์กันเป็นอย่างดีระหว่างนายหน้าคนไทย และนายหน้าคนพม่า อันเป็นการร่วมกันหรือแบ่งงานกันทำในการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติ โดยไม่เป็นธรรมแก่แรงงานข้ามชาติ แต่กลับอำนวยผลประโยชน์อย่างมากมายต่อกลุ่มธุรกิจในประเทศไทย เข้าข่ายการค้ำมนุษย์หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติอย่างร้ายแรง

นอกจากนี้ สถานการณ์ดังกล่าวไม่อาจแยกออกจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศต้นทางและประเทศไทย หากประเทศไทยกำหนดนโยบายและมาตรการการบังคับใช้ กฎหมายโดยมิได้พิจารณาถึงสถานการณ์ที่เป็นจริงโดยรวม ประเทศไทยก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เช่น หากแรงงานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ก็ไม่ควรใช้มาตรการการค้ำมนุษย์ช่วยเหลือ เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ ในโลกก็คงยังมีคำถามหรือความวิตกกังวลต่อประเทศไทยว่า ประเทศไทยมีจุดยืนในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างไร ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยก็แสดงจุดยืนชัดเจนว่าจะปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และให้การรับรองกติการะหว่างประเทศหรือพันธกรณีระหว่างประเทศจำนวนหลายฉบับแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ กล่าวคือ

๑. เป็นเจ้าภาพในการสรุปทบทวนนโยบายด้านการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ จากกรณี ๕๔ สฟข้างต้น เพื่อนำไปสู่นโยบายการจ้างงานที่เป็นธรรม ขจัดปัญหาการค้ำมนุษย์ และมีกลไกความร่วมมือ พหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนการจัดการด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสิ่งสำคัญที่ขาดเสียมิได้ก็คือการสร้างความรู้และความตระหนักของทุกภาคส่วนในสังคมไทยต่อการค้ำมนุษย์ เพื่อเป็นกลไกในการคุ้มครองมนุษย์ทุกคน

๒. ส่งเสริมให้สังคมไทยมีความเข้าใจอันดีต่อแรงงานข้ามชาติ มองเห็นคุณค่าของแรงงาน เหล่านี้ว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทย ขจัดความเกลียดชัง หรือความหวาดกลัวต่อบุคคลอื่นที่มีเชื้อคนไทย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการสร้างสันติสุขในระดับภูมิภาคอาเซียน

๓. ดำเนินการทางนโยบายให้เกิดความชัดเจนว่าประเทศไทยมีความต้องการแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทย จำนวนเท่าใด สาขาการผลิตใด และจัดระบบ การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติโดยการขึ้นทะเบียนดังที่ปฏิบัติอยู่ แต่จะต้องมีความยืดหยุ่น สามารถจ้าง แรงงานทดแทนในส่วนที่เลิกจ้างหรือลาออกจากงานได้ในทันที

นอกจากนี้ จะต้องมีการลงโทษทางอาญาโดยเฉียบขาดต่อนายจ้างที่ละเมิดกฎหมาย เกี่ยวกับการจ้างแรงงานข้ามชาติ และเพิ่มมาตรการในการจัดการและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำพา แรงงาน ข้ามชาติเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย เช่น คัดสิทธิในการประกอบธุรกิจ เป็นต้น

๔. จะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิแรงงานในกลุ่มแรงงานข้ามชาติให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและตามกฎหมายแรงงานของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ สิทธิในเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๖ สิทธิในการรวมตัวตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และสิทธิในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ รวมทั้งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บุคคลทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยพึงได้รับหลักประกัน และให้มีนโยบายที่ชัดเจนให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์เสียก่อน แล้วค่อยดำเนินการตามกฎหมายของไทยหากปรากฏว่าแรงงานข้ามชาติได้กระทำความผิดโดยมิให้เสียหายแก่ประเทศไทย มิใช่ดำเนินคดีกับแรงงานข้ามชาติจนเกิดความเสียหายต่อสิทธิของแรงงานข้ามชาติ

๕. ดำเนินการให้กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ได้ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมประสานกัน เพื่อให้มาตรการในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติและมาตรการต่อความรับผิดชอบของแรงงานข้ามชาติตามกฎหมายเกิดความสมดุล

๖. จัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอเพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานและผู้นำแรงงานข้ามชาติ ให้มีความรู้ความเข้าใจครอบคลุมทุกมิติเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะแรงงานสัญชาติพม่า กัมพูชา และลาว ทั้งด้านประเทศไทยและประเทศต้นทาง เช่น ลาว และอาสาสมัครแรงงานข้ามชาติ เพื่อช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ อันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไทยและภาคเอกชน เนื่องจากทั้งโรงพยาบาล สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในจังหวัดที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก สถานีตำรวจ และแม้กระทั่งหน่วยงานศาล ต่างขาดแคลนล่ามที่มีความรู้ด้านภาษาและความเข้าใจต่อแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมาก

๗. ให้กระทรวงแรงงานประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้จัดหาที่พักพิง การเดินทางไปศาลหรือการช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับแรงงานข้ามชาติ มิให้ถูกส่งกลับประเทศต้นทางเสียก่อน ในกรณีที่มีมูลการละเมิดสิทธิแรงงาน การค้ามนุษย์ หรือแรงงานข้ามชาติต้องการใช้สิทธิตามกฎหมาย รวมทั้งมีนโยบายให้จัดบริการสาธารณะ เพื่อให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติสามารถร้องเรียนหรือเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่กระทบต่อความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้าง เช่น การร้องเรียนทางสายด่วน (ฮอตไลน์) โดยมีมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียน การจัดตั้งคณะกรรมการไต่ถามและระงับข้อพิพาทในระดับจังหวัดที่มีการใช้แรงงาน ข้ามชาติหนาแน่น เป็นต้น

๘. ให้กระทรวงแรงงานและรัฐบาลมีมาตรการเด็ดขาดมิให้มีการประกอบการหรือการใช้แรงงานข้ามชาติอีกต่อไป ในกรณีที่พบว่านายจ้างที่ใช้แรงงานข้ามชาติละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานในเรื่อง

ที่สำคัญ เช่น ไม่จ่ายค่าตอบแทนการทำงานตามกฎหมาย การละเมิดสิทธิเด็ก นื้อโกงลูกจ้าง กรณีลูกจ้างประสบอันตรายหรือตายเนื่องจากการทำงานแต่ไม่ช่วยเหลือดูแล การบังคับใช้แรงงาน หรือนายจ้างไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การจัดทำทะเบียนลูกจ้าง เอกสารการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น

๙. ให้กระทรวงแรงงาน หรือหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จัดทำสื่อเพื่อให้สังคมไทยเกิดความเข้าใจมิติของแรงงานข้ามถิ่นหรือแรงงานข้ามชาติ ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากแรงงานข้ามชาติ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การคุ้มครองอย่างเท่าเทียม กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่แรงงานข้ามชาติพึงรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข

๑๐. เร่งดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อพิจารณาการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๙๖ ว่าด้วยการอพยพเพื่อการมีงานทำ พ.ศ. ๒๕๕๖ และฉบับที่ ๑๔๓ ว่าด้วยการอพยพในสภาพที่ถูกกดขี่และการส่งเสริมการมีโอกาสดำเนินงานเท่าเทียมกันและการปฏิบัติต่อคนงานอพยพ พ.ศ. ๒๕๑๘ อันจะเป็นผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีแรงงานข้ามถิ่น และในระดับสากล

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๓๕๓๘-๔๐

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๕๕๔๘

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

โดย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๕๘๖ /๒๕๕๒

เรื่อง สิทธิแรงงานและสิทธิในชีวิต กรณีการเสียชีวิตของแรงงานข้ามชาติ ๕๔ ศพในระหว่างการย้ายถิ่นมาทำงานที่จังหวัดระนอง

ผู้ร้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ

ผู้ถูกร้อง -

ตามที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อสารมวลชนว่า พบรถสิบล้อห้องเย็นบรรทุกอาหารทะเลสด หมายเลขทะเบียน ๑๐-๐๖๑๕ ระนอง มีชื่อว่า “รุ่งเรืองทรัพย์” จอดอยู่บริเวณป่าละเมาะริมถนนเพชรเกษม เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า รถคันดังกล่าวบรรทุกแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน ๑๒๑ คน และมีผู้เสียชีวิต จำนวน ๕๔ ศพ เป็นชาย จำนวน ๑๖ ศพ เป็นหญิง จำนวน ๑๖ ศพ และเป็นเด็ก จำนวน ๒ ศพ นอกจากนี้มีผู้เสียชีวิตที่ไม่ทราบชื่อ อีกจำนวน ๑๖ ศพ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีผลกระทบต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติอย่างมีนัยสำคัญ จึงได้มีมติให้เห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ กรณีดังกล่าวพิจารณาตรวจสอบ และเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงได้กำหนดให้เป็นคำร้องที่ ๑๘๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑

พร้อมนี้ จึงได้มอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิแรงงานดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๕ สาระสำคัญของกรณีการหยิบยก

เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ สถานีตำรวจภูธรสุขสำราญ จังหวัดระนอง ได้รับแจ้งจาก นายอิสระ ผดุงชาติ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง ว่า พบรถสิบล้อ

ห้องเย็นบรรทุกอาหารทะเลสด หมายเลขทะเบียน ๗๐-๐๖๑๕ ระนอง ดัดข้อความว่า “รุ่งเรืองทรัพย์” จอดอยู่บริเวณป่าละเมาะริมถนนเพชรเกษม สงสัยว่าเป็นรถบรรทุกแรงงานพม่าหลบหนีเข้าเมือง จึงได้ตรวจสอบ พบว่ารถคันดังกล่าวบรรทุกแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน ๑๒๑ คน และมีผู้เสียชีวิต จำนวน ๕๔ ศพ เป็นชาย จำนวน ๑๖ ศพ เป็นหญิง จำนวน ๓๖ ศพ และเป็นเด็ก จำนวน ๒ ศพ มีผู้เสียชีวิต ที่ไม่ทราบชื่อ จำนวน ๑๖ ศพ

สภาพศพมีลักษณะมือเท้าเกร็งงอ นอนทับกัน ส่วนผู้ที่รอดชีวิตเจ้าหน้าที่ได้นำตัวส่งโรงพยาบาลจากการชันสูตรพลิกศพ แพทย์ลงความเห็น ว่า สาเหตุการเสียชีวิตมาจากการขาดอากาศหายใจ ซึ่งศพผู้เสียชีวิตมูลนิธิระนองสงเคราะห์ ได้นำไปฝังไว้ที่สุสานหินลาด แรงงานเด็กที่รอดชีวิต ได้ถูกแยกไปกักตัวไว้ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองระนอง ส่วนแรงงานที่เป็นผู้ใหญ่ถูกดำเนินคดีในข้อหาหลบหนีเข้าเมือง ศาลพิพากษาลงโทษปรับคนละ ๒,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากไม่มีเงินค่าปรับจึงต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ(๒๐๐ บาท/วัน) พันโท วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑ และถูกส่งตัวไปที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองเพื่อสอบสวนและรอการส่งกลับ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ขอค้นแรงงานข้ามชาติไว้ จำนวน ๑๑ ราย เพื่อเป็นพยาน

การดำเนินการตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิแรงงานพิจารณาข้อเท็จจริงและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วจึงได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบว่า การเสียชีวิตของแรงงานชาวพม่าเป็นกรณีการค้ามนุษย์ หรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติอันเนื่องมาจากการย้ายถิ่นเพื่อมาทำงานในประเทศไทย หรือไม่

การดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและการรับฟังข้อเท็จจริง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการดังนี้

(๑) ได้มอบหมายให้นางสุณี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อนุกรรมการสิทธิแรงงาน ร่วมกับสภานายความ ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง และหามาตรการช่วยเหลือ เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ โดยประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดระนองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง องค์การพัฒนาเอกชนในพื้นที่ และสื่อมวลชน สรุปข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

ข้อเท็จจริงจากการลงพื้นที่ที่จังหวัดระนอง

จากการตรวจเยี่ยมแรงงานชาวพม่าในเรือนจำจังหวัดระนอง พบว่า แรงงานชาวพม่าต้องการเดินทางไปทำงานที่จังหวัดภูเก็ต แรงงานทุกคนต้องเสียค่านายหน้าในอัตรา ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนมากเดินทางโดยทางเรือมาจากเกาะสอง ประเทศพม่า บางรายแฝงตัวมากับเรือสินค้า เมื่อถึงประเทศไทยจะมีนายหน้าชาวพม่าและชาวไทยมารอรับตัวที่แพปลาโชคเจริญชัย เพื่อรอเดินทางไปจังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

จากการหารือร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จังหวัดระนอง และภาคีต่าง ๆ เห็นชอบร่วมกันว่า ขอให้จังหวัดระนองชะลอการส่งกลับแรงงานที่รอดชีวิต จนกว่าจะได้ดำเนินการเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายจนเสร็จสิ้น ส่วนเด็กให้รอญาติพื้นโทษกักขังแทนค่าปรับเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการตามที่เห็นสมควร ในการนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดระนองได้ตั้งคณะทำงาน เพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานที่รอดชีวิตและทายาท จากนั้นได้เดินทางไปเยี่ยมแรงงาน ๔๖ คน ที่เรือนจำจังหวัดระนอง

สำหรับเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายนั้น สภานายความได้มอบหมายทนายความเพื่อช่วยเหลือด้านคดี และการเรียกร้องสิทธิต่างๆ ดังนี้

๑. เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดต่อชีวิต และยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนในเหตุแห่งละเมิดต่อศาลในคดีอาญา

๒. ขอรับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนในคดีอาญาต่อสำนักงานยุติธรรมจังหวัดระนอง

๓. สิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายประกันภัยของรถคันที่ทำประกันภัยไว้

ข้อเท็จจริงจากจังหวัดระนอง

สถานีตำรวจภูธรสุขสำราญ จังหวัดระนองได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๑ และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จำนวน ๖ คน คือ

๑. นายสุชล บุญปล้อง (คนขับรถคันเกิดเหตุ)

๒. นายคำรงค์ ศุสดี หรือ โกรัน (เจ้าของรถคันเกิดเหตุ)

๓. นายจีราวัฒน์ โสภานันท์วรกุล หรือ โกซัน (เจ้าของแพปลา)

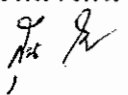
๔. นายวีรา ชิงขวด หรือ ไข่แดง (นายหน้า)

๕. นางสาวปัญธิ์ ชูสุข ผู้ช่วยเหลื่อมตรวจสอบจำนวนแรงงานพม่าขึ้นรถบรรทุก

๖. นายสุพัชร โพธิ์ทอง (นายหน้า)

๗. นายณกมล อดทน อยู่ในกลุ่มผู้นำพาแรงงานพม่า(หลบหนีการจับกุม)

นายสุชลฯ คนขับรถคันเกิดเหตุให้การรับสารภาพว่า ได้ร่วมกับขบวนการค้าแรงงานข้ามชาติ โดยในวันเกิดเหตุนายคำรงค์ฯ เรียกให้มาขึ้นรถบรรทุกที่เดินที่ชายรถมือสอง บริเวณตำบลบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จากนั้นไปรับนายหน้าชาวพม่าบริเวณสะพานปลา นายหน้าชาวพม่าได้นำ

นายสุชลฯ ไปรับแรงงานข้ามชาติที่แพปลาโชคเจริญชัย โดยมีหญิงไทยคนหนึ่งเป็นคนนับจำนวนแรงงาน และนำแรงงานขึ้นรถ โดยให้ยื่นเบียดชิดกัน ระหว่างการเดินทางหญิงไทยคนดังกล่าวจะคอยโทรศัพท์ติดตามสถานการณ์และสอบถามเรื่องอากาศและระบบแอร์ตลอดเส้นทาง และมีรถยนต์อีกสองคันวิ่งติดตามเพื่อเหตุการณ์อยู่ห่างๆ นายสุชลฯ จะได้รับค่าจ้าง จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท ส่วนนายวีราฯ ได้รับค่าจ้าง จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

รถคันเกิดเหตุเอาประกันภัยไว้กับ บริษัท ลิเบอร์ตีประกันภัย จำกัด (มหาชน) นายวรศักดิ์ เกรียงโกมล กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ ได้ให้สัมภาษณ์ต่อหนังสือพิมพ์ว่า บริษัทฯ ยืนยันนโยบายจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕

เกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล โรงพยาบาลมิได้คิดค่ารักษาพยาบาล ต่อมาในวันดังกล่าว นายโทละถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวออกจากโรงพยาบาล ซึ่งโรงพยาบาลแจ้งว่า นายโทละหายเป็นปกติแล้ว และโรงพยาบาลไม่คิดค่ารักษาพยาบาลแต่อย่างใด

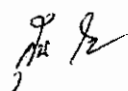
คณะกรรมการสุขภาพความ

การดำเนินคดีอาญาและการเรียกเงินค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งกับผู้กระทำความผิด

การดำเนินคดีอาญา พนักงานอัยการจังหวัดระนองได้สั่งฟ้องจำเลย ๖ คน คดีหมายเลขดำที่ ๑๒๕๕/๒๕๕๑ ตามรายชื่อดังนี้

๑. นายสุชล บุญปลั่ง	จำเลยที่ ๑
๒. นายดำรงค์ ศุสดี หรือโกรัน	จำเลยที่ ๒
๓. นายวีรา ยิ่งขวด หรือไข่ ขวดยิ่ง	จำเลยที่ ๓
๔. นายเฉลิมไชย หรือ โจ วัชรจันทร์เป่ง	จำเลยที่ ๔
๕. นายจิราวัฒน์ โสภากันธุ์วรากุล หรือโกซุ่น	จำเลยที่ ๕
๖. นางสาวปัญญาสิทธิ์ หรือผึ้ง ชูสุข	จำเลยที่ ๖

ข้อหาความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ประมาท ลหุโทษ และความผิดต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง จำเลยที่ ๑ รับสารภาพศาลสั่งจำคุก ๖ ปี ส่วนจำเลยที่เหลือให้การปฏิเสธ และอยู่ระหว่างการดำเนินคดี

การขอรับเงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทายาทผู้เสียชีวิต ต่อบริษัท ลิเบอร์ตี้ประกันภัย จำกัด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.๒๕๓๕

สถานทูตสหภาพเมียนมาร์รับรองเอกสารและยืนยันการเป็นทายาทที่แท้จริงของผู้ประสบอุบัติเหตุ ๔๖ ราย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้ออกหนังสือที่ ๔๑๐๐/๔๒๐ แจ้งเรื่อง การคุ้มครองช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติชาวพม่าที่เสียชีวิตในตู้คอนเทนเนอร์จังหวัดระนอง โดยจะจ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้น(ค่าปลงศพ)รายละ๓๕,๐๐๐ บาท(สามหมื่นห้าพันบาท)ให้แก่ทายาทผู้เสียชีวิต วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ได้จ่ายเช็คเงินสดให้แก่ทายาท ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดระนอง โดยมีทายาทเดินทางมารับเงิน ๓๗ ราย รับเงินได้เพียง ๓๔ ราย รวมเป็นเงิน ๑,๒๕๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองแสนห้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน) ส่วนอีก ๔ รายเอกสารขอรับเงินถูกต้อง ครบถ้วน เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วจะจ่ายเงินให้ในภายหลัง ส่วนเงินค่าสินไหมทดแทนรายละ๖๕,๐๐๐ บาท คณะทำงานจะดำเนินการเรียกร้องกับบริษัท ลิเบอร์ตี้ประกันภัย จำกัด ต่อไป

การประสานงานระหว่างทางการไทยกับทางการพม่า

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางการพม่าให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยส่ง พ.ต.ท.เบ เมียด หัวหน้าหน่วยต่อต้านการค้ายมนุษย์ จังหวัดเกาะสอง และคณะรวม ๑๐ คน ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย และจะขอรับตัวเด็ก ๑๔ คน กลับไปยังประเทศพม่า และเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๑ นายมินโซ อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูตสหภาพพม่าประจำประเทศไทยได้เข้าพบ นางกาญจนาภา กี่หมั่น ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง เพื่อเยี่ยมผู้ต้องโทษที่เรือนจำระนอง และเยี่ยมนายโทละ อายุ ๑๒ ปี ที่นอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลระนอง

(๒) การจัดประชุมสัมมนาเพื่อหามาตรการการป้องกันหรือแก้ไขปัญหา

คณะอนุกรรมการสิทธิแรงงานร่วมกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรด้านแรงงาน รวม ๒๔ องค์กร ร่วมจัดเวทีเสวนา เรื่อง “สรุปบทเรียน ๕๔ ศพ สู่นโยบายและมาตรการที่ยั่งยืน” เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ ห้องประชุมจุมภฏ - พันธุพิทย อาคารประชาธิปไตย - ราไวย์พรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย ผู้นำสหภาพแรงงาน เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านแรงงานข้ามชาติ และด้านแรงงานไทย และองค์กรระหว่างประเทศ รวมประมาณ ๑๐๐ คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอมาตรการที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาและคุ้มครองกรณีแรงงานข้ามชาติที่ตกเป็นผู้เสียหายหรือผู้ถูกละเมิดสิทธิ และเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย

เหตุการณ์ร้ายแรงในครั้งนี้จะเป็นอุทาหรณ์และเป็นโอกาสสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาในเรื่องการย้ายถิ่นข้ามชาติ และการคุ้มครองสิทธิต่อผู้เสียหายจากระบวนการเหล่านี้อย่างยั่งยืนต่อไป สรุปสาระสำคัญข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ดังนี้

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.สุริชัย หวันแก้ว ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ข้อคิดเห็น เรื่องแรงงานข้ามชาติ ว่า การจัดเวทีในครั้งนี้เป็นการสรุปบทเรียนให้เห็นถึงแง่มุมต่างๆ ของปรากฏการณ์ดังกล่าว เพราะเป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีความสลับซับซ้อน มองเห็นถึงระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปได้ด้วยแรงงานข้ามชาติจำนวนมากกว่า ๑ ล้านคน ปัญหาแรงงานข้ามชาติเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนและเรียกร้องความสนใจจากทุกฝ่ายในเชิงนโยบายที่ต้องแสวงหาทางแก้ไขร่วมกัน เป็นปัญหาที่ชวนให้เราเข้าใจถึงระบบโลกาภิวัตน์

ใน ๑ เดือนเศษที่ผ่านมาได้เห็นถึงความล่าช้าและความไม่เป็นเอกภาพของนโยบาย แต่ได้เห็นความจับใจของหน่วยงานในพื้นที่ที่ร่วมกันจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ก็มีภาคประชาสังคมที่ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เป็นการแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็น บางท่านอาจเห็นว่าแรงงานกลุ่มนี้เป็นแรงงานผิดกฎหมาย แต่บางท่านอาจเห็นว่า เป็นเหยื่อขบวนการขนย้ายมนุษย์ เป็นกระบวนการอาชญากรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางอุณี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า เหตุการณ์ครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการกระทำของมนุษย์ที่ร้ายแรง ซึ่งในความเป็นจริงน่าจะหลีกเลี่ยงได้ แต่เรายังปล่อยให้เกิดขึ้นได้ ในประเทศไทย ที่ผ่านมามีกรณีถูกเรือประมงทะเลประดาน้ำเสียชีวิตในน่านน้ำประเทศอินโดนีเซีย แต่ก็ยังไม่มีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองพวกเขา ไม่มีเจ้าภาพในการจัดการ ไม่มีกระบวนการจัดการที่เป็นธรรม การพิทักษ์สิทธิทั้งทางแพ่งและอาญา

สำหรับกรณีการเสียชีวิตของแรงงานชาวพม่า จำนวน ๕๔ ศพ ในครั้งนี้ ควรเป็นบทเรียนสำหรับสังคมไทย ขณะนี้มีแรงงานย้ายถิ่นทั่วโลก ดังนั้นทุกฝ่ายควรมีหน้าที่ในการปกป้องแรงงานข้ามชาติ เช่นเดียวกับที่เรียกร้องให้ประเทศอื่นปกป้องแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ เหตุการณ์ครั้งนี้ปรากฏเป็นข่าวครึกโครม แต่การแก้ปัญหายังไม่ล้นหลามเท่าที่ควร ซึ่งทุกฝ่ายควรจะช่วยกันระดมความคิดเห็นเพื่อแสวงหาหนทางแก้ปัญหาร่วมกัน

ที่ประชุมสัมมนาได้พิจารณาในเรื่องสำคัญ คือสถานการณ์ ปัญหา และแนวทางคุ้มครองแรงงานย้ายถิ่น กรณี ๕๔ ศพ และนโยบายการจัดการแรงงานข้ามชาติและการย้ายถิ่นข้ามชาติของแรงงานอย่างปลอดภัย มุ่งสู่นโยบายและมาตรการที่ยั่งยืน

การนำเสนอในส่วนแรกนี้จะเป็นการชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากมุมมองของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ที่ร่วมลงไปสอบข้อเท็จจริงและการจัดประชุมเพื่อแสวงหาหนทางเยียวยาแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น สภาพนาขความ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสถาบันวิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สรุปได้ดังนี้

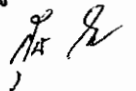
นายณัฏเชอร์ อจวารินทร์ ผู้แทนคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า

ได้ร่วมประชุมกับคณะทำงานทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายพม่า เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่จังหวัดระนอง โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานการประชุม พบว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นล่าสุดนั้น มีการดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรมโดยผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรสุราษฎร์ธานี ได้ออกหมายจับผู้ต้องหาจำนวน ๘ รายโดยจับได้แล้ว ๖ ราย อีก ๒ ราย เป็นนายหน้ายังจับกุมไม่ได้ ส่วนผู้เสียหาย ๖๖ ราย ปัจจุบันได้ดำเนินการคัดแยกพยานได้ ๑๐ ราย ผู้ใหญ่ ๖ ราย เด็ก ๔ ราย เหลือผู้ที่กำลังถูกส่งกลับจำนวน ๕๖ ราย โดยทางฝ่ายพม่าพร้อมที่จะรับกลับประเทศทันที

ที่ประชุมได้อภิปรายถึงวันส่งกลับ ซึ่งทางฝ่ายพม่าได้เจรจาว่าให้ส่งกลับก่อนวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แต่ฝ่ายไทยขอเลื่อนไปเป็นวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แทน เนื่องจากติดภารกิจในพื้นที่ แต่ทางประเทศพม่าก็อ้างว่าเจ้าหน้าที่ได้มาจากกรุงเนปิดอร์นานแล้ว จำเป็นต้องให้ข้าราชการเหล่านี้รีบกลับไปในพื้นที่ ในที่สุดก็ตกลงกันได้ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดระนองจะเป็นเจ้าภาพในการส่งแรงงานข้ามชาติกลับที่เกาะสอง เวลา ๐๕.๐๐ น.ของประเทศพม่า แรงงานกลุ่มนี้จะถูกนำไปพักตัวที่ศูนย์พักพิงก่อน ขณะเดียวกันได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่าว่าด้วยการส่งกลับ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. แรงงานข้ามชาติจำนวน ๕๖ ราย จะต้องยินยอมที่จะกลับด้วยตนเอง
๒. มีการตรวจสุขภาพแรงงานที่มีความต้องการ
๓. รัฐบาลพม่าต้องตกลงว่าจะให้การดูแลเรื่องกระบวนการทางกฎหมาย สิทธิมนุษยชนอย่างครบถ้วน
๔. รัฐบาลพม่าจะต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหายทั้งหมดเดินทางมาที่ประเทศไทยเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย
๕. ทางฝ่ายพม่าจะต้องยินดีที่จะรายงานความเคลื่อนไหวความเป็นไปของผู้เสียหายว่าพวกเขาไปอยู่ภูมิลำเนาใด มีวิถีชีวิตอย่างไร และมีการยืนยันว่าจะไม่ถูกลงโทษจากการพม่า

สำหรับการช่วยเหลือทางด้านกฎหมายของสภาพนาขความนั้น ในส่วนของพยานที่ถูกกันไว้ ๑๐ คน จะมีกระบวนการดำเนินการอย่างรวดเร็ว คาดว่าจะดำเนินการให้เสร็จได้ภายในเดือนกรกฎาคม การเรียกร้องค่าเสียหายต่างๆ สภาพนาขความจะเป็นผู้ดำเนินการให้ โดยทางฝ่ายพม่าจะให้ผู้ว่าราชการ

จังหวัดเกาะสองเป็นตัวแทนประสานงาน ส่วนในพื้นที่ที่จะมีมูลนิธิศุภนิมิตร์เป็นตัวแทนประสานงานกับสภาทนายความต่อไป ในเบื้องต้นนี้สภาทนายความจะดูแลในเรื่องการชดเชยของบริษัท ลิเบอร์ตี้ประกันภัย ซึ่งเคมทางบริษัทฯ จะจ่ายให้ทายาทของผู้เสียชีวิตเพียงคนละ ๑๕,๐๐๐ บาท แต่ทางสภาทนายความชี้แจงว่าต้องจ่ายคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามหลักกฎหมายประกันภัย ในที่สุดทางบริษัท ลิเบอร์ตี้ฯ จะจ่ายให้เมื่อคดีสิ้นสุดในชั้นศาลต่อไป

นายธนู เอกโชติ ผู้แทนสภาทนายความ

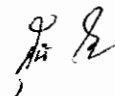
ในช่วงที่เกิดเหตุเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๑ ฝ่ายต่างๆ มีความกระวนกระวายใจอย่างยิ่ง เช่น กรณีการจัดการศพโดยตำรวจและมูลนิธิในพื้นที่พบข้อมูลว่าศพ จำนวน ๕๔ ศพ ที่ถูกฝังไว้ที่สุสานหินลาดไม้ทราบชื่อทั้งหมด และมีถึง ๑๖ คน ที่ไม่พบเอกสารใดๆ ที่แสดงถึงสถานะบุคคล ผู้ตายทั้ง ๕๔ ศพ ยังไม่มีญาติมาแจ้งความจำนงนำศพกลับไปบำเพ็ญกุศล

นอกจากนี้ยังพบว่า แรงงานที่รอดชีวิต ๕๖ คน ถูกส่งฟ้องศาลในข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทางสภาทนายความมีโอกาสดูข้อเท็จจริงเพียง ๔๘ คน ซึ่งในวันหนึ่งๆ สามารถสอบข้อเท็จจริงได้เพียง ๑๐ คนเท่านั้น สำหรับกรณีเด็ก ๑๔ คนไม่ได้ถูกดำเนินคดี แต่ถูกนำตัวไปไว้ที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง มีข้อสังเกตว่า ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ฉะนั้นควรจะคือนำพาเด็กไปไว้ ณ สถานที่ที่เหมาะสม ส่วนผู้ต้องหาเหล่านั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งข้อหาทั้ง ๘ คน ว่า ประมาทเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเสียชีวิต ให้ความสะดวกหรือช่วยเหลือให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ คือไม่มีกระบวนการคัดแยกเหยื่อทำให้ไม่สามารถจำแนกบุคคลที่เข้ามาได้ เช่น มีแรงงานบางรายที่ไม่ใช่คนในครอบครัว แต่เดินทางมากับญาติ ผลกระทบทางจิตใจของผู้เสียหาย เช่น อาการหวาดกลัวคนจะมาทำร้าย การกรีดร้อง และยังไม่สามารถปรับสภาพจิตใจได้ที่สามหรือกรรหาเสียชีวิต

ระหว่างการสอบข้อเท็จจริงได้แจ้งให้กลุ่มแรงงานชาวพม่าได้ทราบถึงสิทธิพึงมีพึงได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา มีแรงงานเพียง ๑๕ รายเท่านั้นที่ประสงค์จะดำเนินคดี บางรายต้องการกลับบ้านที่ประเทศพม่า เหมือนกับว่าแรงงานต้องการสิทธิแต่ไม่ต้องการอยู่ในห้องกักขังอีกต่อไป เพราะยังอยู่จิตใจยังแย่กว่าเดิม

ประเด็นที่เป็นข้อกังวลใจ เช่น เมื่อแรงงานเดินทางกลับไปพม่าแล้วจะกลับมาเมืองไทยอีกครั้งเพื่อดำเนินการทางคดี จะเดินทางมาอย่างไร เอกสารแสดงความเป็นทายาทของผู้เสียชีวิต เช่น ทะเบียนสมรส ทะเบียนบ้าน รวมถึงการที่ทางผู้ต้องหาอ้างว่า เอกสารที่แรงงานนำมาไม่ได้รับการรับรองจากสถานทูตพม่า ฉะนั้นไม่สามารถใช้ดำเนินคดีอาศึคกับนายหน้าได้

อีกประการหนึ่งคือ เมื่อไม่มีการจำแนกว่าแรงงานกลุ่มนี้คือเหยื่อ ทำให้ต้องถูกดำเนินคดี ในฐานะผู้หลบหนีเข้าเมืองและถูกส่งกลับ มีเพียงพยานเท่านั้นที่อยู่ในราชอาณาจักรได้ ซึ่งขัดแย้งกับการที่ต้องอยู่ในประเทศไทยเพื่อดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ถึงแม้ว่าแรงงานชาวพม่าจะมีสิทธิตามกฎหมายก็ตาม นอกจากนี้ การที่แรงงานไม่กล้าปรากฏตัวในชั้นศาลเนื่องจากความหวาดกลัวเจ้าหน้าที่ และไม่กล้ามาเรียกร้องสิทธิตามกฎหมาย ยิ่งทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรมเป็นช่องว่างให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

นางสาวเปรมใจ วังศิริไพศาล ผู้แทนศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา

เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษาร่วมกับองค์กรต่างๆ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงแรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นเรื่อง ๕๔ สพ.เช่นกัน โดยเน้นในประเด็นกระบวนการค้ามนุษย์

พบว่าในส่วนของเวทีวิชาการที่ไม่ได้ลงไปสอบข้อเท็จจริงนั้น เห็นว่าน่าจะเข้าข่ายเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ แต่จากการระดมความคิดเห็นผ่านการใช้เกณฑ์ทางกฎหมายกลับเห็นว่ากรณี ๕๔ สพ. ไม่เข้าข่ายเหยื่อการค้ามนุษย์ ไม่ใช่การถูกบังคับ แต่เป็นเรื่องของการสมัครใจ เป็นการเอารัดเอาเปรียบ มีนายหน้าพาเข้ามา เป็นการกักขังหน่วงเหนี่ยวทำให้แรงงานข้ามชาติปราศจากเสรีภาพมากกว่า

นอกจากนี้ยังมีการพูดถึงเรื่อง กฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์ การคุ้มครองแรงงาน การกักขังพยาน และการเรียกร้องค่าเสียหาย การชะลอการผลักดันแรงงานกลับประเทศไว้ก่อน เช่น กรณีความพยายามที่จะส่งเด็กไปพักที่บ้านพักศรสุราษฎร์ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ในที่สุดเด็กก็ไม่ต้องการไปเพราะต้องแยกจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง หรือกรณีการชะลอไว้ยังไม่ส่งกลับก็เป็นความพยายามของจังหวัดระนองในการหาหนทางช่วยเหลือ

คนกลุ่มนี้เข้ามาโดยมี บัตรผ่านแดน Border Pass แต่พวกเขาอยู่เกินกำหนดเวลา ถือว่าเป็นการกระทำผิด ซึ่งโดยปกติเมื่อพวกเขาทำผิดก็จะถูกส่งกลับโดยทันที แต่สำหรับกรณีนี้ได้เข้าสู่กระบวนการส่งฟ้องเนื่องจากจังหวัดเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องกันไว้เป็นพยานเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหาคนกระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษ มีความพยายามขององค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ที่จะนำแรงงานข้ามชาติที่ได้รับผลกระทบไปดูแล แต่ต้องการหลักประกันด้านความปลอดภัย ในที่สุดก็ไม่มีหน่วยงานใดให้หลักประกันได้ ฉะนั้นการพักอยู่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในขณะนั้น

ข้อเสนอจากเวทีเสวนา คือ ยังไม่ควรส่งแรงงานกลุ่มนี้กลับประเทศพม่า และควรจะมีปฏิบัติอย่างสมควรก่อน แม้ว่าทางการพม่าจะเร่งรัดที่จะนำกลับไปได้ตั้งแต่แรกแล้วก็ตาม ไม่ควรใช้แนวทางทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวเพราะอาจไม่เป็นธรรมสำหรับแรงงาน ควรใช้หลักธรรมาภิบาลและหลักมนุษยธรรมมากกว่าใช้หลักกฎหมาย ควรมีการดำเนินการด้านอื่นๆ ควบคู่กันไปด้วย เช่น การพิสูจน์สัญชาติ

รวมถึงควรมีคณะทำงานที่เข้ามาดูแลเรื่องการเข้าเมืองของแรงงานผิดกฎหมายโดยเฉพาะ เนื่องจากพบว่าการเข้ามาของแรงงานกลุ่มนี้ยังมีรถคันอื่นนำพาแรงงานมาร่วมด้วยอีก ๒ คัน แต่ไม่มีการพูดถึง

มีการยกตัวอย่างหน่วยงานที่ควรจะต้องเข้ามาดูแล เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระบวนการจัดการแรงงานข้ามชาติของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าว(กบร.) ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะมีนายหน้าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ไม่ใช่เพียงแต่การย้ายถิ่นของแรงงานเพียงประการเดียว การจัดการเรื่องแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในขณะนี้ยังไม่มีเจ้าภาพที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนด้วย เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ รัฐจึงเลือกบังคับใช้ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งไม่อาจแก้ไขปัญหาให้เกิดความเป็นธรรมได้

ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการจัดการเรื่องแรงงานข้ามชาติและควร ที่จะร่วมมือกับทุกฝ่ายไม่ใช่การ โยนกลองให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเท่านั้น

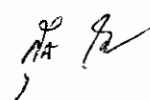
ศาสตราจารย์วิฑิต มั่นตราภรณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การถกเถียงในประเด็นข้างต้นเกี่ยวกับประเด็นเรื่องผู้เสียหายว่าเป็นเหยื่อหรือไม่เป็นเหยื่อนั้น คิดว่า เป็นสิ่งที่ดีเพราะจะช่วยให้พบความกระจ่างต่อเรื่องนี้ ทั้งการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ผู้แทนในการเรียกร้องให้เหยื่อ และการช่วยเจ้าหน้าที่ให้ทำงานสะดวกขึ้น ปัญหาสำคัญคือ ทำอย่างไรถึงจะทำให้วิธีการของแต่ละฝ่ายสามารถบรรจบกันได้ ในทัศนะเจ้าหน้าที่ คือ สันนิษฐานไว้ก่อนว่าแรงงานกลุ่มนี้ผิดกฎหมาย ฉะนั้นก็ดำเนินการฟ้องและส่งกลับ โดยใช้กฎหมายเรื่องคนเข้าเมืองเป็นตัวตั้ง การพูดคุยวันนี้จะช่วยแสวงหาหนทางอื่นๆ ในการช่วยให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองให้มีทางเลือกในการทำงานที่ง่ายขึ้นกว่าเดิม ทำอย่างไรต่อไปหากมีกรณีดังนี้อีก เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะสามารถส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมด้วย

ข้อเสนอคือ ต้องใช้การสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นเหยื่อและต้องใช้กระบวนการในรูปแบบสวัสดิการสังคมเข้ามากำกับดูแล ดังนั้นมีความจำเป็นที่ต้องมีคำสั่งที่ชัดเจนว่า เมื่อพวกเขาเป็นเหยื่อ จะต้องมีการโอนการทำหน้าที่เหล่านี้จากตม. ไปยังหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำถามสำคัญคือ จะรู้ได้อย่างไรว่าผู้ที่เข้ามาเป็นใคร เป็นกระบวนการค้ามนุษย์หรือเปล่า เป็นเหยื่อข้ามแดนหรือเปล่า ใครจะมีอำนาจในการกำหนดสถานะ ในการจำแนกแยกแยะกลุ่มบุคคล ขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองเพียงฝ่ายเดียวหรือไม่

กรณีนี้มีข้อเสนอแนะว่า การที่จะตอบว่า แรงงานข้ามชาติเป็นใครนั้น สามารถหยิบยกกฎหมายหลายฉบับที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว มาเป็นแนวทางแสวงหาคำตอบได้ เนื่องจากกฎหมายเหล่านี้ไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นคนไทยเท่านั้นถึงจะดูแล กฎหมายครอบคลุมคนทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย ในขณะที่ประเทศไทยกำลังจะลงนามเป็นสมาชิกข้อตกลงระหว่างประเทศเรื่องการค้ามนุษย์ และการลักลอบข้าม

ดินแดนเพื่อเข้าเมืองผิดกฎหมาย ซึ่งแสดงเจตนารมณ์ว่า ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามกฎหมายของโลก ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ฉะนั้นควรจะตั้งคำถามบุคคลเหล่านั้นให้เป็นคุณค่าไว้ก่อน

เหยื่อจากการค้ามนุษย์ คือ ผู้ที่ถูกกัก ลัก พาตัว โอนตัว โดยฝ่ายที่ ๓ ไปเพื่อถูกแสวงประโยชน์จากฝ่ายที่ ๓ ทั้งที่บุคคลผู้นั้นจะยินยอมหรือไม่ยินยอมก็ได้ เช่น การตกเป็นทาส ดังนั้น การกระทำที่มีการแสวงหาประโยชน์อื่นๆ จากบุคคลผู้นั้นก็สามารถสันนิษฐานไว้ก่อนได้ว่า บุคคลที่ถูกกระทำน่าจะเป็นเหยื่อ

มีคำถามว่า “หากบุคคลผู้นั้นยินยอม/สมัครใจเองถือว่า เป็นเหยื่อหรือไม่” การตั้งคำถามแบบนี้จะชักนำให้เราเข้าใจผิดได้ว่า คนที่ตกเป็นเหยื่อจะต้องเป็นกรณีไม่ยินยอมเท่านั้น ซึ่งไม่ถูกต้องเพราะการตกเป็นเหยื่อจะโดยยินยอมหรือไม่ยินยอมก็ได้ เพราะเขากำลังถูกเอารัดเอาเปรียบ

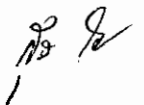
ต่อมาเมื่อจำแนกกว่าเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีการดูแล อย่างเลือกใช้กระบวนการคนเข้าเมืองมาดำเนินการ แต่ต้องใช้วิธีการสงเคราะห์ หรือในที่สุดแล้วถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เหยื่อการค้ามนุษย์ก็ตาม ประเทศไทยลงนามในเรื่องผู้ที่ข้ามแดนโดยผิดกฎหมายว่าเขาก็เป็นเหยื่อเหมือนกัน แต่เขาจะมีหลักประกันน้อยกว่าเหยื่อจากการค้ามนุษย์

กระบวนการคัดแยกเหยื่อ จำเป็นจะต้องมีองค์กรอื่นๆ ที่กว้างกว่าสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น มาร่วมกันพิจารณาและดำเนินการร่วมกัน

ในกระบวนการคัดแยกเหยื่อต้องให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะจากกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ต้องมีทีมกำหนดสถานภาพของเหยื่อ เมื่อจำแนกกว่า เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แล้วต้องใช้กระบวนการสวัสดิการสงเคราะห์ทั้งหมด ต้องไม่เกี่ยวกับคุก ถ้าเป็นเหยื่อของการลักลอบข้ามแดนก็ต้องปฏิบัติต่อเขาอย่างเป็นคุณค่าเช่นเดียวกัน สำหรับเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็จำเป็นจะต้องเปิดโอกาสให้เขาได้พักพิงในประเทศไทยชั่วคราวเพื่อฟ้องร้องผู้กระทำผิด ทุกฝ่ายที่เป็นเหยื่อมีสิทธิใช้กระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มที่

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด

อัยการเป็นกระบวนการทางฝ่ายบริหาร คดีที่เกิดขึ้นมองว่า ชาวพม่าที่เข้ามานั้นมี ๒ สถานะ คือ ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย เป็นผู้ต้องหาของรัฐต้องดำเนินคดีตามกระบวนการ กับในฐานะผู้เสียหาย การจัดการทางคดีกับการเยียวยาเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป หน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐก็จะแตกต่างกันไป คดีลักษณะนี้เมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพจะใช้วิธีการฟ้องตามกฎหมายคนเข้าเมือง ศาลก็แค่ตั้งปรับและผลักดันกลับต่อไป เนื่องจากกฎหมายอื่นไม่เอื้อต่อการผลักดันกลับ ฉะนั้นจึงไม่ควรนำบุคคล ๒ กลุ่มมาปะปนกัน

ในฐานะที่เขาเป็นผู้เสียหายก็ต้องหาทางคุ้มครอง ดูแลผู้เสียหาย ทางคดีอาญาก็จะไปดูข้อหา ความผิด มีกี่คนเป็นผู้ต้องหาบ้าง ส่วนคดีแพ่งก็ต้องให้สภาพนายความไปดำเนินคดีต่อไป ส่วนกลุ่มที่กลับไป แล้ว ก็ดำเนินคดีฟ้องร้องเอาผิดกับคนผิดได้ ถ้าญาติพี่น้องต้องการ กรณี ๕๔ ศพ นี้ยังต้องใช้กฎหมายเดิมในการดำเนินการ ยังไม่สามารถใช้พระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้เสียหายได้ เนื่องจากเหตุเกิดในขณะที่กฎหมายการคุ้มครองผู้เสียหายยังไม่มีผลบังคับใช้

แรงงานต่างด้าวมี ๒ ประเภท คือ แรงงานที่เข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย กับแรงงานที่เข้าเมืองไม่ถูกต้องตามกฎหมาย สิ่งที่กำลังพูดกันวันนี้คือ คนที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายว่าเขาควรได้รับสิทธิอะไรบ้าง กฎหมายในประเทศไทยมีมากพอในการจัดการ เพียงแต่ต้องใช้กฎหมายเป็น เช่น การใช้กฎหมาย พยานหลักฐาน การใช้กฎหมายท้องถิ่น กรณี ๕๔ ศพ ถือเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้เรียนรู้กระบวนการจัดการ ทั้งทางคดีอาญาว่าดำเนินอย่างไร การเยียวยาทำอย่างไร การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ทำอย่างไร ควรทำออกมาเป็นคดีตัวอย่างเลย

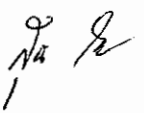
ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ในเรื่องแรกพบว่า มีการเชื่อมโยงกระบวนการนำพาคนเข้ามาทั้ง ๒ ประเภท คือ พม่ากับไทย โดยช่วงแรกจ่ายเงินที่พม่าก่อน ๑ แสนจัต และมาจ่ายที่ปลายทางประเทศไทยเมื่อนำพาสู่จังหวัดต่างๆ อีกครั้งหนึ่งการจ่ายเงินได้แสดงให้เห็นถึงการทำงานข้ามชาติที่ซับซ้อน อนุมานไว้ก่อนว่า แรงงานข้ามชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยต้องจ่ายเงินเฉลี่ยคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท เมื่อจำนวนคนมากขึ้นจำนวนตัวเลขก็หลายร้อยล้านบาท

เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ มีการยิงกันตายที่อำเภอกะเปอร์ มีการพูดกันว่า คนที่ยิงผู้หญิงคนนี้ คือแก๊งที่เกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย แสดงให้เห็นว่า การเข้าเมืองผิดกฎหมาย เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง จำนวนเงินที่สูง ความเข้มแข็งของขบวนการในการลักลอบเข้าเมือง

มีกรณี ๑๕ ศพ ที่ผ่านมา ก็มีการขนย้ายแรงงานมาขึ้นที่แพปลาแห่งนี้เช่นเดียวกัน สิ่งที่น่าสนใจ คือผู้ต้องหา ๓ คน คนแรกเป็นผู้หญิง มีการส่งไม่ฟ้อง คนที่สองเป็นตำรวจฆ่าตัวตาย ส่วนคนที่สามคนขับรถ เจ้าหน้าที่ตำรวจยังจับไม่ได้ เป็นกรณีที่ซับซ้อนและ เต็มไปด้วยผลประโยชน์จำนวนมาก

กรณี ๕๔ ศพ มีการนำพาเด็กและผู้หญิงแน่นอน ฉะนั้นควรจะมีความมาตรการทางกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสม กรณีนี้ขบวนการนำพามีความผิดกฎหมายอาญา มีการแสวงประโยชน์ และทารุณกรรมต่อเด็ก มีการโยง ไปใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ เนื่องจากเด็กจะมีสภาพเป็นผู้เสียหายทันทีต้องได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ เขาจะต้องได้รับการดูแลในสถานที่ที่เหมาะสมเพียงพอตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ที่พัก เจ้าหน้าที่รัฐต้องเข้ามาดูแล ที่ผ่านมาราชการพิจารณาการใช้กฎหมายที่คุ้มครองและมีการเชื่อมโยง

อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญ คือมาตรการการตัดตอนทางการเงิน ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการกับ
ขบวนการค้ายมนุษย์ที่หวังผลได้

ผู้แทนสำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล

มีข้อคิดเห็นนอกเหนือและแตกต่างจากมุมมองทางกฎหมาย ดังนี้

๑. คนที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าคนเหล่านั้นจะเข้าเมืองถูกหรือผิดกฎหมายก็ตาม
พวกเขามีเพียง ๑ ฐานะ เท่านั้นคือ ฐานะความเป็นมนุษย์ เราต้องปฏิบัติต่อเขาในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

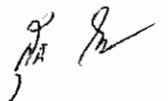
เมื่อตอนที่มีการเปิดคู่มือช่องแคบที่ประเทศอังกฤษ พบว่า มีแรงงานจีนที่หลบหนีเข้า
อังกฤษได้เสียชีวิตในสภาพเคี้ยวกันภายในตู้คอนเทนเนอร์ประมาณ ๕๖ ศพ มีข้อเสนอว่า น่าจะมีการศึกษา
แนวทางการแก้ปัญหาหรือการจัดการกรณีดังกล่าวที่ประเทศอังกฤษได้ดำเนินการ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่ง
สำหรับการจัดการในประเทศไทยต่อไป

๒. มีการศึกษาถึงกรณีการเสียชีวิตของการลักลอบเข้าเมืองในช่วงปีที่ผ่านมา ทั้งคนจากพม่า
ลาว กัมพูชา และเวียดนาม พบว่า เกิดเหตุการณ์ที่สามารถตรวจสอบได้ถึง ๑๔ ครั้ง มีผู้เสียชีวิตไปแล้วถึง
๑๐๖ คน บาดเจ็บอีก ๑๔๔ คน สูญหายอีกจำนวนมาก ขอดังข้อสังเกตว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้มี
กระบวนการยุติธรรมลงไปตรวจสอบใหม่ว่า การดำเนินการเป็นอย่างไร เนื่องจากที่มีการตรวจสอบกรณี
๕๔ ศพ เพราะเป็นข่าวเผยแพร่ไปทั่วโลก สะท้อนให้เราตระหนักว่ามีเหตุการณ์จำนวนมากที่ถูกทำให้
หายไป มีคนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง

๓. เวลาที่มองประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติ ไม่ว่าจะเข้าเมืองถูกหรือผิดกฎหมาย จะเป็น
เหยื่อหรือไม่เป็นเหยื่อก็ตาม ประเด็นดังกล่าวไม่สามารถแยกขาดได้จากบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และ
สังคมได้เลย ยกตัวอย่างเช่น จากผลพวงของพายุไซโคลนในประเทศพม่าก็จะทำให้มีประชาชนเดือดร้อนนับ
ล้านคน ที่หลายคนอาจจะอพยพย้ายถิ่นหนีความเดือดร้อนมายังประเทศไทยต่อไป ฉะนั้นผู้ที่อยู่ใน
กระบวนการยุติธรรมควรมองในบริบทที่เกิดขึ้นแวดล้อมด้วย

๔. การเดินทางจากประเทศพม่ามีกระบวนการนำพาเข้ามา เรียกได้ว่า เป็นอาชญากรรมข้าม
ชาติ ฉะนั้น ควรต้องมองว่า อะไรคือสาเหตุที่แท้จริง ไม่สามารถมองได้เพียงว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
เท่านั้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาก็ที่ประเทศต่างๆ ในระดับภูมิภาคต้องร่วมมือกัน เช่น บทบาทอาเซียน ที่มีการ
รับรองปฏิญญาสิทธิแรงงานข้ามชาติ เป็นการแสดงเจตนารมณ์ของ ๑๐ ประเทศในอาเซียนที่จะร่วมมือกัน
การคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ

๕. เรื่องนี้ไม่สามารถแก้ไขได้ในประเทศใดประเทศหนึ่ง เป็นเรื่องระหว่างประเทศ ใน
อาเซียน มีความพยายามที่จะมีการเคลื่อนย้ายกันอย่างอิสระหลายเรื่อง เช่น การค้า การลงทุน แต่ไม่ได้เปิด
ฟรีในการเคลื่อนย้ายมนุษย์ ทั้ง ๆ ที่การค้าการลงทุนได้เชื่อมโยงกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน การแก้ไขการ

จัดการใดๆ เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ถ้าไม่มีการมองภาพใหญ่ เรื่องทำนองดังกล่าวนี้ก็จะเกิดขึ้นและใหญ่ขึ้นกว่าเดิมอีก

ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ประเด็นที่หนึ่ง ในส่วนของนโยบายการจัดการปัญหาน่าจะมีความชัดเจนระดับหนึ่งอยู่แล้ว แต่มีข้อจำกัดด้านความซับซ้อนของปัญหาทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ภาครัฐมีความพยายามในการแสวงหาทุกวิถีทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว

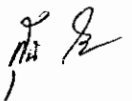
ประเด็นที่สอง การนำเหตุการณ์ ๕๔ สพ มาถกเถียงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย มีความเห็นว่า การใช้ชีวิตคนมาประกอบการพิจารณาบางเรื่องนั้น มันหาคู่ การช่วยเหลือบุคคลต่างๆ นั้นถ้าใช้ความรู้สึกส่วนตัวจะเกิดความผิดพลาดได้ ต้องใช้ข้อเท็จจริง ใช้ความรู้สึกไม่ได้ เพราะจะบิดเบือน ควรฟังข้อเท็จจริงให้ครบและร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมประกอบด้วย

ประเด็นที่สาม ไม่แน่ใจว่าแรงงานเป็นเหยื่อทั้งหมด หากเลือกใช้กลไกกระบวนการการคุ้มครองการค้ามนุษย์ในการแก้ไขปัญหาก็หมายความว่าด้วยคนเข้าเมืองจะไม่สามารถขับเคลื่อนอะไรได้ แรงงานเหล่านี้จะใช้กลไกการคุ้มครองการค้ามนุษย์ดังกล่าวมาสร้างสถานการณ์ได้ ควรใช้กฎหมายที่ชัดเจนในการแบ่งเรื่องการเป็นเหยื่อหรือไม่เป็นเหยื่อน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่า

ผู้แทนสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน

การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติปีหนึ่งๆ มีจำนวนถึงหลายล้านคนที่เป็นการเคลื่อนย้ายโดยไม่ถูกต้อง มีขบวนการต่างๆ นำพาไป ต้องยอมรับว่า กฎหมายทุกฉบับจะไปปิดรอนสิทธิมนุษยชนแน่นอน แต่เป็นสิ่งที่จำเป็น การศึกษากฎหมายก็ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนจะต้องคิดเหมือนกันหมด มีการตีความแตกต่างกันเสมอ กระทรวงแรงงานไม่ใช่กระทรวงสวัสดิการสังคม จึงมองแรงงานในฐานะเป็นปัจจัยการผลิต กรมการจัดหางานทำหน้าที่ในการออกใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) การเข้าเมืองถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมายเป็นเรื่องของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ประเทศต้องการคนที่เข้าเมืองถูกกฎหมาย คนที่ไม่ถูกกฎหมายก็ต้องทำให้ถูกกฎหมายต่อไป ส่วนการดำเนินงานเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ต้องคำนึงควบคู่กันไป

ในส่วนของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ซึ่งแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี มีรองนายกฯ เป็นประธาน มีกรรมการประกอบด้วย ๒๒ หน่วยงาน ทำหน้าที่กำหนดนโยบายแรงงานต่างด้าวเป็นครั้งคราว ยอมรับว่า เป็นองค์กรที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะองค์กรไม่ปรารภณาจะเป็นฝ่ายเลขานุการในการจัดการเรื่องแรงงานต่างด้าว รวมถึงการกำหนดบทบาทต่างๆ ควรมีการเสนอฝ่ายเลขานุการที่ชัดเจนแทน กบร. ขึ้นมา

ผู้แทนสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

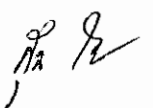
เหตุการณ์ ๕๔ สพ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการจัดการภาครัฐที่ล้มเหลว การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ยืดหยุ่น ประเทศไทยไม่สามารถปฏิเสธแรงงานข้ามชาติได้ แต่เหตุการณ์แรงงานข้ามชาติเสียชีวิตได้เกิดขึ้นมาหลายครั้งแล้ว การจดทะเบียนแรงงานประสบปัญหาหลายส่วน เช่น แรงงานถูกนายจ้างขี้อ้อนอนุญาตทำงาน การไม่สามารถเคลื่อนย้ายข้ามเขตจังหวัดได้ จำนวนคนที่จดทะเบียนตามกฎหมายลดน้อยลงทุกปี รวมทั้งประสิทธิภาพของแรงงานข้ามชาติในการรวมตัวเป็นสหภาพแรงงานยังไม่สามารถจัดตั้งได้ ต้องยอมรับว่า แรงงานข้ามชาติเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างเศรษฐกิจไทยให้เข้มแข็ง และสร้างกระบวนการทำงานร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ปัญหาแรงงานข้ามชาติเป็นปัญหาระดับโลกเรื่องใหญ่ ความเป็นรัฐชาติไม่สามารถสกัดกั้นแรงงานอพยพได้ต่อไป ฉะนั้นหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ฝ่ายต่างๆ ต้องแสวงหากระบวนการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

นโยบายการจัดการแรงงานข้ามชาติและการย้ายถิ่นข้ามชาติของแรงงานอย่างปลอดภัย มุ่งสู่
นโยบายและมาตรการที่ยั่งยืน

เป็นการทบทวนกลไกในสังคมไทยว่าเอื้อต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติหรือไม่
และจะอย่างไรให้การเคลื่อนย้ายแรงงานมีความปลอดภัย

นโยบายแรงงานต่างด้าวเริ่มมีความชัดเจนตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ เป็นต้นมา คือทุกคนที่หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายสามารถมาขึ้นทะเบียนในระบบได้ เพื่อจะได้มีเอกสารแสดงตัว เป็นกลไกในการตรวจสอบของกรมการปกครอง ต่อมากระทรวงการต่างประเทศจะเป็นผู้เจรจากับประเทศต้นทางให้มีการพิสูจน์สัญชาติอย่างถูกต้อง เพื่อให้เป็นกระบวนการเข้าเมืองถูกกฎหมาย มีการทำข้อตกลงระหว่างประเทศ มั่นทิกความเข้าใจว่าด้วยการจ้างแรงงาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้มีกระบวนการการเข้ามาทำงานที่ถูกต้อง มีกระบวนการส่งกลับที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามกลไกนี้ไม่สามารถควบคุมการเข้าเมืองได้ทั้งหมดจะต้องมีข้อตกลงระหว่างจังหวัดชายแดน เป็นการตกลงระดับจังหวัดว่า มีหลักเกณฑ์ในการป้องกันการเข้าเมืองของแรงงานอย่างไร

ที่ผ่านมา มีการดำเนินการทางนโยบายแล้ว ๒ เรื่อง คือ การพิสูจน์สัญชาติโดยประเทศต้นทาง ที่จัดส่งเจ้าหน้าที่มาสัมภาษณ์แรงงานแล้วออกเอกสารรับรองให้ ซึ่งทำไปแล้วทั่วประเทศประมาณ ๔๐,๐๐๐ คน อีกช่องทางหนึ่งสำหรับผู้ที่จะเดินทางมาใหม่ ก็ให้นายจ้างมาดำเนินการยื่นเรื่องราวที่สำนักงานจัดหางาน เจ้าหน้าที่จะส่งความต้องการของนายจ้างไปที่ประเทศต้นทางให้หาแรงงานให้ และดำเนินการไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการแล้วประมาณ ๑๐,๐๐๐ คนสำหรับแรงงานชาวลาว แต่ขณะเดียวกันประเทศพม่าจะให้มีการบวนการพิสูจน์สัญชาติในประเทศซึ่งกำลังทำการตกลงกันอยู่ สิ่งนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับประเทศพม่า

ในการจัดทำ Work Permit นั้น โดยปกติเก็บเงิน ๑,๘๐๐ บาท บวกค่าจัดทำอีก ๑๐๐ บาท รวมเป็น ๑,๙๐๐ บาทสำหรับแรงงาน ๓ สัญชาติ คือ พม่า ลาว และกัมพูชา ในอนาคต จะนำเรื่องประเภทกิจการและพื้นที่มาพิจารณาในการรับจดทะเบียนด้วย เช่น กิจการประมง ค่อเนื่องประมง เกษตรและปศุสัตว์ ซึ่งเป็นงานที่ขาดแคลน ใน ๔ กิจการนี้จะลดค่าธรรมเนียมให้ครึ่งหนึ่ง

ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง คือหลักพื้นที่เป็นของตัวเอง คือ พื้นที่ชายแดน ๓๐ จังหวัด ลดค่าธรรมเนียมให้ครึ่งหนึ่งเช่นเดียวกัน(เหลือ ๙๐๐ บาทต่อปี) อีกส่วนหนึ่งพื้นที่ติดกับชายแดน ๒๕ จังหวัด ก็ลดหลั่นค่าธรรมเนียมลงมา ส่วนจังหวัดอีก ๖ จังหวัด คือ กรุงเทพฯ และปริมณฑลค่าธรรมเนียมจะเท่าเดิม เนื่องจากไม่ต้องการให้แรงงานข้ามชาติเดินทางเข้ามาทำงาน

อีกเรื่องหนึ่งที่ใหม่ คือค่าธรรมเนียมของนายจ้าง ปกตินายจ้างจะไม่เสียค่าธรรมเนียม ค่อไปก็จะให้เสียค่าธรรมเนียมด้วย เรียกว่า ค่าเลวี ซึ่งจะ เป็นตัวควบคุมจำนวนแรงงานข้ามชาติที่จะเข้ามา จากการศึกษาของ TDRI กำหนดไว้ประมาณ ๔๐๐-๖๐๐ บาท อาจเสนอเหลือเพียง ๒๐๐-๓๐๐ บาท เพราะประเทศไทยไม่เคยมีค่าธรรมเนียมของนายจ้างมาก่อน อยู่ในระหว่างจัดทำกฎกระทรวง

กฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

กติการะหว่างประเทศ

๑. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๒ ข้อย่อย ๑ และข้อย่อย ๓ มีสาระสำคัญดังนี้

(๑) รัฐภาคียอมรับที่จะเคารพและประกันแก่ปัจเจกบุคคลทั้งปวงในดินแดนของตนในสิทธิทั้งหลายที่ได้รับรองไว้ในกติกานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

....

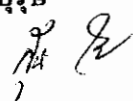
(๖) มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิดสิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตตามอำเภอใจ

๒. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๘ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ ซึ่งให้หลักประกันในเรื่อง

(ก) ค่าตอบแทนขั้นต่ำให้แก่ผู้ทำงานทั้งปวง ประกอบด้วย

๑. ค่าจ้างที่เป็นธรรมและค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่ากัน โดยปราศจากความแตกต่างในเรื่องใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีจะได้รับสภาพการทำงานที่ไม่ด้อยกว่าบุรุษ

๒. ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมสำหรับคนและครอบครัวตามบทบัญญัติแห่งกติกานี้

(ข) สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

(ค) โอกาสเท่าเทียมกันสำหรับทุกคนที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงานของคนในระดับที่สูงขึ้นตามความเหมาะสม โดยไม่ขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาอื่นใด นอกจากอาวุโสและความสามารถ

(ง) การพักผ่อน เวลาว่างและข้อจำกัดที่สมเหตุผลในเรื่องเวลาทำงานและวันหยุดเป็นครั้งคราว โดยได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนค่าตอบแทนสำหรับวันหยุดทำงานด้วย

๓. อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี (มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๗ ตามข้อ ๒๗(๑))

ข้อ ๒

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการต่างๆ ทางนิติบัญญัติทางบริหาร ทางตุลาการหรือ มาตรการอื่นๆ ที่มีประสิทธิผลเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำการทรมานในอาณาเขตใดซึ่งอยู่ภายใต้เขต อำนาจอธิปไตยของตน

ข้อ ๓

๑. รัฐภาคีต้องไม่จับ ไล่ล่า (ผลักดันกลับออกไป) หรือส่งบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอีกรัฐหนึ่ง เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะตกอยู่ภายใต้อันตรายที่จะถูกทรมาน

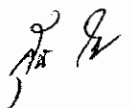
ข้อ ๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับประกันว่า การกระทำทรมานทั้งปวงเป็นความผิดตามกฎหมาย อาญาของตน ให้ใช้หลักการเดียวกันนี้สำหรับการพยายามกระทำการทรมาน และสำหรับการกระทำโดย บุคคลใดที่เป็นการสมรู้ร่วมคิด หรือการมีส่วนร่วมในการทรมานด้วย

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่มีโทษ ซึ่งมีระวางโทษที่ เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำเหล่านี้

ข้อ ๑๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันในระบบกฎหมายของตนว่าผู้ถูกทำร้าย จากการกระทำการ ทรมานได้รับการชดเชยทดแทนและมีสิทธิซึ่งสามารถบังคับคดีได้ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรม และเพียงพอ รวมทั้งวิถีทางที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเต็มรูปแบบที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในกรณีที่ถูก

ทำร้ายเสียชีวิต อันเป็นผลจากการกระทำการทรมาน ให้ผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับ
สินไหมทดแทน

๒. ไม่มีความใดในข้อนี้ที่มีผลกระทบต่อสิทธิใดของผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นในอันที่จะ
ได้รับสินไหมทดแทนซึ่งอาจมีอยู่ตามกฎหมายภายใน

...

๔. ปณณูญสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เรื่อง การปกป้อง
และส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามชาติ

ผู้แทนรัฐบาลไทยได้ร่วมลงนามเมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๐ สรุปหลักการสำคัญได้
ดังนี้

ข้อ ๕. ใช้ความพยายามในอันที่จะปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมสวัสดิการและ
เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ

ข้อ ๗. อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรและการเชี่ยวชาญ โดยการให้ข้อมูล
การฝึกอบรม การศึกษา การเข้าถึงความยุติธรรม สวัสดิการสังคมตามความเหมาะสมและตามกฎหมายของ
ประเทศนั้น ๆ หรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคี

ข้อ ๘. ส่งเสริมการคุ้มครองการจ้างงาน การจ่ายค่าจ้าง และการมีสภาพการทำงานและสภาพ
ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีธรรมและเหมาะสม

ข้อ ๙. อำนวยความสะดวกให้แก่แรงงานข้ามชาติที่อาจตกเป็นเหยื่อของการเลือกปฏิบัติ
การละเมิด การขูดรีด หรือความรุนแรง เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายของประเทศผู้รับ

กฎหมายภายในประเทศ

๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำ
มิได้แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการ
โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่าง
อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การคันตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นนั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

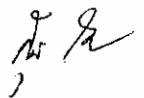
มาตรา ๕๒ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การบริการทางสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมด้วยเท่าที่จะทำได้

การป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่าและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒. พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ มีสาระสำคัญ ดังนี้

มาตรา ๕ ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงหรือเด็ก ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการ หรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้

โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม อันเป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิ ภาพเด็กและเยาวชน หรือพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจตราสอดส่องดูแลตามท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานี รถไฟ สถานีขนส่ง สถานบริการ โรงงาน และสาธารณสถานต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดการกระทำความผิดตาม กฎหมายที่ระบุในมาตรา ๕

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้บุคคลใดช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙ เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุไว้ในมาตรา ๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

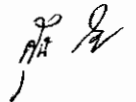
(๑) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน

(๒) ตรวจตัวหญิงหรือเด็กที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ตามกฎหมายที่ระบุในมาตรา ๕ แต่ถ้าผู้เสียหายเป็นหญิงหรือเด็กหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

(๓) ตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ แต่การตรวจค้นสถานที่ให้กระทำในเวลา ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการทันทีหญิงหรือเด็ก นั้น อาจถูกใช้กำลังประทุษร้าย หรือผู้กระทำความผิดจะทำการโยกย้ายหรือซ่อนเร้นหญิงหรือเด็กนั้นเสียก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจค้นสถานที่ในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ที่อธิบดีกรมตำรวจมอบหมายสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่า ราชการจังหวัดมอบหมายสำหรับในเขตจังหวัดอื่น

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ ระบุในมาตรา ๕ หรือเพื่อช่วยเหลือหญิงหรือเด็กซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักตัวหญิงหรือเด็กเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือ พยานหลักฐาน แต่ห้ามมิให้กักตัวไว้เกินครึ่งชั่วโมง ในกรณีมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เวลาเกินนั้น เมื่อได้แจ้ง การกักตัวไว้ในรายงานแล้ว ให้กักตัวหญิงหรือเด็กไว้ได้ไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมง แต่ต้องแจ้งให้อธิบดีกรมตำรวจ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับในเขตจังหวัดอื่นทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นจะกักตัวหญิงหรือเด็กไว้เกินสี่สิบสี่ชั่วโมงแต่ไม่เกินสิบวันก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจาก อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน แล้วแต่กรณี

การกักตัวหญิงหรือเด็กตามมาตรา ๑๐ ต้องจัดให้หญิงหรือเด็กนั้นอยู่ในสถานที่อันสมควรซึ่ง มิใช่ห้องขังหรือสถานคุมขัง

การจัดให้มีรายงาน การจดแจ้ง และการอนุมัติ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อหญิงหรือเด็กได้เบิกความต่อศาลตามความในมาตรา ๑๒ แล้ว ให้ถือว่าเหตุในการกักตัว หญิงหรือเด็กนั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๑๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่หญิง หรือเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระในมาตรา ๕ ในเรื่องอาหาร ที่พัก และการ ส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น

ในการช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดให้หญิงหรือเด็กไปรับการดูแลใน สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับเด็กตามกฎหมาย ว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน หรือสถานสงเคราะห์อื่นของรัฐหรือเอกชนก็ได้

ในกรณีที่เป็นการสมควร รัฐมนตรีอาจออกระเบียบว่าด้วยการช่วยเหลือตามมาตรานี้โดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้

การส่งผู้เสียหายซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ ให้เป็นไปตามพันธกรณีที่มีตามสนธิสัญญากับ ประเทศคู่สัญญาหรือเป็นไปตามอนุสัญญาซึ่งรัฐบาลไทยเป็นภาคี

๓. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

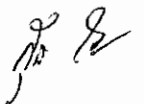
มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๒๕ ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิ ภาพตามหมวด ๓ และหมวด ๔ จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตาม มาตรา ๒๔ โดยมิชักช้า

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้ รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ หรือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบ

โดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา ๓๐ นี้เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด ๓ และหมวด ๔ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้น ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ แต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำพาไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

(๒) ชักถามเด็กเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอาจนำตัวเด็กไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่

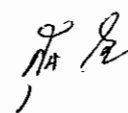
ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยมิชักช้า แต่ไม่ว่ากรณีใดจะกักตัวเด็กไว้นานเกินกว่าสิบสองชั่วโมงไม่ได้

เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ปฏิบัติตาม (๖) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูและหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล

(๓) มีหนังสือเรียกผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นใดมาให้อธิบายหรือชี้แจงถึงจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก

(๔) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็ก นายจ้างหรือผู้ประกอบการ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เด็กทำงานหรือเคยทำงาน อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลสถานศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษา หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็กมาให้

(๕) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็ก สถานศึกษาของเด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้นๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก

(บ) มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองพร้อมกับแนะนำหรือชักชวนผู้ปกครองให้ดูแล และอุปการะเลี้ยงดูเด็กในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม

(๗) ทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อมอบให้แก่สถานแรกรับในกรณีมีการส่งเด็กไปยังสถานแรกรับหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการร้องขอเด็กที่อยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม และก่อนที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูจะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อนเท่าที่สามารถกระทำได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๒) และ (๕) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๒ การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก ก็อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้ หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา ๓๓ และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจก็ให้รีบส่งเด็กไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู

การส่งเด็กไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามวรรคหนึ่ง ระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอศาลตามมาตรา ๕ เพื่อมีคำสั่งขยาระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวันก็ได้

๔. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นกฎหมายเฉพาะ และสำคัญในการควบคุมป้องกันการลักลอบเข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่างด้าว

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(๑) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้นจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภท เป็นกรณีพิเศษ

การตรวจลงตราและการยกเว้นการตรวจลงตราให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

...

มาตรา ๕๔ คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งคนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปราชอาณาจักรก็ได้

ถ้ามีกรณีต้องสอบสวนเพื่อส่งตัวกลับตามวรรคหนึ่ง ให้ตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีคำสั่งให้ส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ในระหว่างรอการส่งกลับ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอนุญาตให้ไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ใด โดยคนต่างด้าวผู้นั้นต้องมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด ใครต้องมีประกันหรือมีทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดเป็นเวลานานเท่าใดตามความจำเป็นก็ได้ ค่าใช้จ่ายในการกักตัวนี้ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นคนเสีย

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๕๑ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายต้องระวางโทษ...

มาตรา ๓๑๐ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายต้องระวางโทษ...

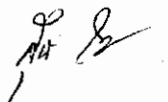
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ หรือมาตรา ๒๕๒ นั้น

มาตรา ๓๑๒ ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออก ไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื้อขาย จำหน่าย รับหรือหน่วงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

๖. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ประสบภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรืออนามัยเนื่องจากรถที่ใช้หรืออยู่ในทางหรือเนื่องจากสิ่งที่ยักรถหรือติดตั้งในรถนั้น และหมายความรวมถึงทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตายด้วย

“ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรืออนามัยอันเกิดจากรถ

“ผู้ซึ่งอยู่ในรถ” หมายความว่า ผู้ซึ่งอยู่ในหรือบนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของรถ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งกำลังขึ้นหรือกำลังลงจากรถนั้นด้วย

“ค่าเสียหายเบื้องต้น” ในกรณีความเสียหายต่อร่างกาย หมายความว่าค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ประสบภัยและในกรณีความเสียหายต่อชีวิต หมายความว่า ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ตามรายการและจำนวนเงินที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง

มาตรา ๒๐ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้ ให้บริษัทจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย เมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้ประสบภัย

ความเสียหายที่จะให้ได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น จำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น การร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๐ ให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวนที่ต้องจ่าย ให้ผู้ประสบภัยแจ้งการไม่ได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นหรือการได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น ไม่ครบจำนวนจากบริษัทต่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒ การได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๐ ไม่ตัดสิทธิผู้ประสบภัยที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๓ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจากเงินกองทุน

(๑) เจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตามมาตรา ๗ หรือมาตรา ๘ และเจ้าของรถไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

(๒) ขณะเกิดเหตุ รถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของรถ เพราะเหตุที่รถนั้นได้ถูกยักยอก น๊อโกง กรร โชก ลักทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ และเจ้าของรถได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

(๓) ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และรถนั้นไม่มีการประกันภัยกับบริษัท

(๔) มีความเสียหายจากรถเกิดแก่ผู้ประสบภัย แต่ไม่อาจทราบได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความ

เสียหาย

(๕) บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๐ ให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน หรือ

(๖) ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ประสบภัยนั้นเกิดจากรถตามมาตรา ๘

มาตรา ๒๕ ให้บริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๔ ให้แก่ผู้ประสบภัยให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความรับผิด

ให้ถือว่าค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นส่วนหนึ่งของเงินค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๗ การขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประสบภัยต้องร้องขอภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ที่มีความเสียหายเกิดขึ้น

หมายเหตุ

แม้ว่าในขณะที่เกิดเหตุตามคำร้องนี้คงเหลือเวลาเพียง ๒ เดือนเท่านั้นที่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าย พ.ศ. ๒๕๕๑ จะมีผลใช้บังคับ จึงเห็นควรกล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ไว้ ดังนี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

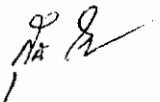
“แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิต หรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาข่มขืน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับคัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“การบังคับใช้แรงงานบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่นโดยบุชฌ์ด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

...

มาตรา ๖ ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขา ย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว น้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ

หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(๒) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๑) สนับสนุนการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๒) อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๓) ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์พ้นจากการถูกจับกุม

(๔) เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ถูกลงโทษ

(๕) ชักชวน ชี้แนะ หรือคิดต่อนุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

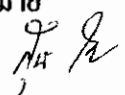
มาตรา ๓๓

ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการช่วยเหลือ ตลอดจนขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย

การให้ความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง อาจจัดให้บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายได้รับการดูแลในสถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือสถานสงเคราะห์อื่นของรัฐหรือเอกชนก็ได้

...

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

การเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในระยะใดระหว่างที่คดีอาญากำลังพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ได้

คำพิพากษาในส่วนที่เรียกค่าสินไหมทดแทน ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญาและในกรณีที่ศาลสั่งให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และให้อธิบดีกรมบังคับคดีมีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาในกรณีนี้ด้วย

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง และการบังคับคดีตามวรรคสามมิให้เรียกค่าธรรมเนียม และให้นำความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาบังคับใช้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

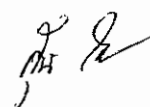
มาตรา ๔๒

ให้จัดตั้งกองทุนในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรียกว่า “กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน ประกอบด้วย

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้
- (๔) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- (๕) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
- (๖) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของกองทุนหรือที่ได้จากการจัดหารายได้
- (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายอื่น

๗. บันทึกข้อตกลง

ทำไว้เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้ามนุษย์ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ภาคใต้ฝั่งตะวันตก พ.ศ. ๒๕๕๐ (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และสตูล) ดำเนินการโดย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จัดหางานจังหวัด สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ดำเนินการตรวจคนเข้าเมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การภาคเอกชน ลงนามในข้อตกลงร่วมกัน โดยมี

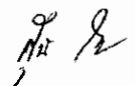
วัตถุประสงค์

- ๑ เพื่อเป็นแนวทางและกลไกการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกรณีการค้ำนุชย์ในพื้นที่ ๖ จังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก
- ๒ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นระบบที่ชัดเจนและมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประสานงานในทุกระดับ
- ๓ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ำนุชย์มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงาน
- ๔ เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันในรูปแบบสหวิชาชีพบนพื้นฐานและหลักการเดียวกัน

หลักการ

- ๑ หลักการของการดำเนินการด้านการป้องกัน ค้ำครองช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการค้ำนุชย์ให้ยึดถือบันทึกข้อตกลงฉบับนี้เป็นหลัก โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเหยื่อการค้ำนุชย์เป็นสำคัญ
- ๒ หลักสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาหรือพิธีสารอื่นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
- ๓ การดำเนินการแก้ไขปัญหให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๑๒ พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติจัดหางานและค้ำครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติค้ำครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติค้ำครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติค้ำครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ กฎหมาย กฎ ระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

นอกเหนือจากการดำเนินการตามกฎหมายที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ สปคม. จังหวัด นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และกลไกอื่นๆ มาใช้เพื่อประโยชน์แก่ผู้เป็นเหยื่อการค้ำนุชย์

๔ การดำเนินการด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์จะต้องสอดคล้องกับบันทึกความเข้าใจหรือบันทึกข้อตกลงระดับชาติ บันทึกความเข้าใจหรือบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศระดับทวิภาคี และพหุภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕ การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในรูปของสหวิชาชีพและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความหมายของการค้ำมนุษย์

๑ “การค้ำมนุษย์” หมายถึง การกระทำต่อบุคคลอื่น โดยเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น แสวงหาประโยชน์จากการเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยทุจริต การดักอวัยวะ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลใด และ

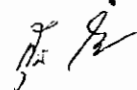
(๒) ด้วยวิธีการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ท้อหลด หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยอาศัยความอ่อนด้อยประสิทธิภาพหรือความรู้ของบุคคล หรือผู้ที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญาและจิตใจ หรือโดยการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้รับความยินยอมของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น

ในกรณีที่เป็นการกระทำต่อเด็ก ให้ถือว่าเป็นการค้ำมนุษย์ แม้จะไม่ได้กระทำด้วยวิธีการตาม (๒)

“การแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยทุจริต” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นจากเด็ก ได้แก่ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาเด็กลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การให้เด็กกระทำการที่ผิดกฎหมาย อาญาหรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือที่รุนแรงกว่านั้นและให้หมายความรวมถึงการดักอวัยวะออกจากร่างกาย โดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ไม่ว่าเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เชือดด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

๒ “เหยื่อการค้ำมนุษย์” หมายความว่า “บุคคลผู้ถูกกระทำตามความหมายของการค้ำมนุษย์ ในข้อ ๔.๑”

๓ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุยังไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์

๕. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

คนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

.....

ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการสิทธิแรงงาน

คณะอนุกรรมการสิทธิแรงงาน มีข้อสังเกตต่อกรณีนี้ ดังนี้

(๑) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ ว่าด้วยการอพยพเพื่อการมีงานทำ พ.ศ. ๒๔๕๒ และฉบับที่ ๑๔๑ ว่าด้วย การอพยพในสภาพที่ถูกกดขี่และการส่งเสริมการมีโอกาสเท่าเทียมกันและการปฏิบัติต่อคนงานอพยพ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีหลักการที่สำคัญ แต่ประเทศไทยยังมิได้รับรอง ซึ่งควรจะได้เร่งพิจารณารับรองอนุสัญญาดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) ค่าตอบแทน ควรทัดเทียมกับค่าตอบแทนที่แรงงานของประเทศได้รับ และสามารถมีผู้แทนเข้าร่วมในการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำได้ ถ้าหากมีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นทั้งค่าจ้างและสวัสดิการอื่นๆ เช่น อาหาร ที่พัก เครื่องนุ่งห่ม โดยหักออกจากราคาจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงตรวจสอบว่าสัดส่วนระหว่างค่าจ้างและสวัสดิการนั้นเหมาะสม และเงื่อนไขอื่นในการจ้างงาน เช่น จำนวนวันลา ชั่วโมงทำงาน ฯลฯ นั้นเป็นไปตามกฎหมายแรงงานของประเทศ

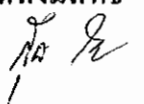
๒) สภาพการทำงาน ควรเป็นไปตามมาตรฐานของประเทศที่คุ้มครองแรงงานของประเทศ

๓) ความมั่นคงงาน ควรเป็นไปตามมาตรฐานของประเทศที่คุ้มครองแรงงานของประเทศ

๔) ความก้าวหน้าในการทำงาน แรงงานข้ามชาติพึงมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง เช่นเดียวกับที่แรงงานของประเทศได้รับ

๕) สุขอนามัยและความปลอดภัย แรงงานข้ามชาติมีความต้องการพิเศษเกี่ยวกับ สุขอนามัยและความปลอดภัย ดังนั้นจึงควรมีมาตรการพิเศษคุ้มครองแรงงานให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บและรวมถึงภาวะความเครียดที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมใหม่ ควรมีการจัดการอบรมด้านอาชีวอนามัยและให้ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันภัยในที่ทำงานให้กับแรงงานข้ามชาติเป็นพิเศษ

๖) สิทธิด้านสภาพแรงงาน อนุสัญญาฉบับที่ ๘๗ และ ๘๘ ประกันสิทธินี้ให้กับผู้ทำงานทุกคน แม้ว่าประเทศนั้นจะไม่ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาทั้งสองก็ตาม แรงงานข้ามชาติพึงมีสิทธิ

เช่นเดียวกับแรงงานของประเทศ โดยเฉพาะสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม เลือกผู้แทนของคน ใช้กลไกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงาน และได้รับการหารือจากฝ่ายบริหารในสถานประกอบการในเรื่องที่มีผลต่อสภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน

๘) การเข้าถึงศาลยุติธรรม แรงงานข้ามชาติต้องสามารถเข้าถึงกลไกศาลยุติธรรมได้เช่นเดียวกับแรงงานของประเทศเมื่อเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับสภาพการทำงาน สิทธิด้านสภาพแรงงานและความมั่นคงทางสังคม

๙) การเข้าถึงการจ้างงานและการฝึกฝีมือ แรงงานข้ามชาติที่มีคุณสมบัติเหมาะสมพึงได้รับการจ้างงานงานใดๆ ก็ได้ และแรงงานเหล่านี้ควรเข้าถึงการฝึกฝีมือแรงงานเช่นเดียวกันกับแรงงานของประเทศ อย่างไรก็ตามรัฐบาลสามารถกำหนดเงื่อนไขให้แรงงานข้ามชาติต้องอยู่ทำงานในงานหนึ่งๆ ครบสองปีก่อนจึงสามารถเลือกไปทำงานอื่นได้ และรัฐบาลสามารถกำหนดห้ามการจ้างงานแรงงานข้ามชาติในงานที่รัฐเห็นว่าการสงวนสิทธินั้นจำเป็น เช่น การรับราชการ

๑๐) เสรีภาพในการเดินทาง แรงงานข้ามชาติที่อยู่ในประเทศอย่างถูกกฎหมาย ควรมีเสรีภาพที่จะเดินทางไปมาที่ต่างๆ ภายในประเทศที่ตนทำงานอยู่ ยกเว้นแต่เฉพาะสถานที่ที่แรงงานของประเทศถูกจำกัดสิทธิเช่นกัน

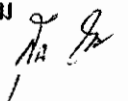
๑๑) การส่งเงินกลับบ้าน แรงงานข้ามชาติพึงมีสิทธิที่จะส่งเงินกลับ (ภายในจำนวนที่กฎหมายอนุญาต) และเก็บเงินได้

๑๒) การเยี่ยมบ้านและครอบครัวมาเยี่ยม มาตรฐานแรงงานสากลแนะนำให้รัฐบาลพิจารณากำหนดสิทธิที่เหมาะสม ในระหว่างพักผ่อนประจำปี แรงงานข้ามชาติควรได้รับอนุญาตให้กลับไปเยี่ยมบ้านได้หลังจากที่ทำงานครบหนึ่งปีแล้ว และในกรณีที่ไม่มีครอบครัวติดตามมา ควรอนุญาตให้ครอบครัวเข้าประเทศมาเยี่ยมได้

๑๓) บริการให้คำปรึกษาต่างๆ เพื่อช่วยแรงงานข้ามชาติปรับตัว หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีบริการให้คำแนะนำแก่แรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการดำรงชีวิต การได้รับสวัสดิการต่างๆ โดยที่หน่วยงานให้คำปรึกษาเหล่านี้ จัดให้บริการโดยบุคคลที่สามารถสื่อสารในภาษาของแรงงานข้ามชาติได้ และเมื่อจำเป็นต้องมีบริการแปลให้ด้วย บริการเหล่านี้ต้องเป็นบริการที่ไม่เก็บค่าธรรมเนียมใดๆ

(๒) ปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงสิทธิตามกระบวนการยุติธรรมของแรงงานข้ามชาติ ดังนี้

๑. หากแรงงานที่รอดชีวิตถูกผลักดันและส่งกลับประเทศต้นทางแรงงานก็ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ตามกฎหมายไทยได้ การส่งกลับจึงยิ่งก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิของแรงงานข้ามชาติอีกทางหนึ่ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องชะลอการส่งกลับแม้จะเป็นการระงับประเทศไทยบ้างก็ตาม

๒. แรงงานที่รอดชีวิต หรือทายาท ขาดเอกสารยืนยันสถานะบุคคล เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอรับสิทธิตามกฎหมาย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทั้งรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่าต่างก็ทราบดีอยู่แล้ว

๓. กฎหมายไทยไม่คุ้มครองผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ตกเป็นผู้เสียหาย ยกเว้นเข้าข่ายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่มีผลบังคับใช้วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่แรงงานหรือทายาทใช้สิทธิตามกฎหมาย จำเป็นจะต้องได้รับการคุ้มครองด้านความปลอดภัย

และเนื่องจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมกินเวลายาวนาน แรงงาน จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือในบางด้าน เช่น ที่พักอาศัย การเดินทางศาลหรือไปให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

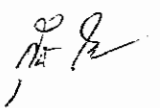
๔. รัฐบาลไทยยังไม่มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติ ในขณะที่ฝ่ายที่มุ่งแสวงหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่

๕. ให้มีมาตรการเยียวยาและชดเชยความเสียหายทางด้านสภาพจิตใจ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งแก่ผู้รอดชีวิตและทายาทโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ความเห็นและมติของคณะอนุกรรมการสิทธิแรงงาน

ในการประชุมคณะอนุกรรมการสิทธิแรงงานครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติชาวพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้น ตกอยู่ภายใต้การจัดการของบุคคลและกลุ่มบุคคลทั้งที่เป็นคนไทยและชาวพม่า ผ่านระบบนายหน้าที่มีการเชื่อมประสานผลประโยชน์กันเป็นอย่างดีระหว่างนายหน้าชาวไทยและนายหน้าชาวพม่า อันเป็นการร่วมกัน หรือแบ่งงานกันทำในการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติโดยไม่เป็นธรรมแก่แรงงานข้ามชาติ แต่กลับอำนวยผลประโยชน์อย่างมากมายค์กลุ่มธุรกิจในประเทศไทย เข้าข่ายการค้ามนุษย์หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติอย่างร้ายแรง

นอกจากนี้ สถานการณ์ดังกล่าวนี้ไม่อาจแยกออกจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศต้นทางและประเทศไทย หากประเทศไทยกำหนดนโยบายและมาตรการการบังคับใช้กฎหมายโดยมิได้พิจารณาถึงสถานการณ์ที่เป็นจริงโดยรวม ประเทศไทยก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เช่น หากแรงงานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายก็ไม่ควรใช้มาตรการการดำเนินทุกข์ช่วยเหลือ เป็นต้น ประเทศต่างๆ ในโลกก็คงยังมีคำถามหรือความวิตกกังวลต่อประเทศไทยว่า ประเทศไทยมีจุดยืนในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างไร ทั้งๆ ที่ประเทศไทยก็แสดงจุดยืนชัดเจนว่าจะปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและให้การรับรองกติการะหว่างประเทศหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ จำนวนหลายฉบับแล้ว จึงเห็นควรให้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

คณะอนุกรรมการสิทธิแรงงานมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ดังนี้

๑. ให้รัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพในการสรุปทริเจนนโยบายด้านการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ จากกรณี ๕๔ สพ เพื่อนำไปสู่นโยบายการจ้างงานที่เป็นธรรม ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ และมีกลไกความร่วมมือพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอขวดของการจัดการด้านกระบวนการยุติธรรม สิ่งสำคัญที่ขาดเสียมิได้ก็คือการสร้างความรู้ ความตระหนักต่อการค้ามนุษย์ของทุกภาคส่วนในสังคมไทย เพื่อเป็นกลไกในการคุ้มครองมนุษย์ทุกคน

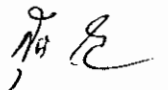
๒. ส่งเสริมให้สังคมไทยมีความเข้าใจอันดีต่อแรงงานข้ามชาติ มองเห็นคุณค่าของแรงงานเหล่านี้ว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทย ขจัดความเกลียดชังหรือความหวาดกลัวต่อบุคคลอื่นที่มีเชื้อคนไทย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองและการสร้างสันติสุขในระดับภูมิภาคอาเซียน

๓. ดำเนินการทางนโยบายให้เกิดความชัดเจนว่าประเทศไทยมีความต้องการแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทยจำนวนเท่าใด สาขาการผลิตใด และจัดระบบการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติโดยการขึ้นทะเบียนดังที่ปฏิบัติอยู่แต่จะต้องมีความยืดหยุ่น สามารถจ้างแรงงานทดแทนในส่วนที่เลิกจ้างหรือลาออกจากงานได้ในทันที

นอกจากนี้ จะต้องมีมาตรการลงโทษทางอาญาโดยเฉียบขาดต่อนายจ้างที่ละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานข้ามชาติและเพิ่มมาตรการในการจัดการและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำพาแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย เช่น คัดสิทธิในการประกอบธุรกิจ เป็นต้น

๔. รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิแรงงานในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและตามกฎหมายแรงงานของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ สิทธิในเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๑๗ สิทธิในการรวมตัวตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และสิทธิในประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๑ รวมทั้งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บุคคลทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยพึงได้รับหลักประกันและให้มีนโยบายที่ชัดเจนให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์เสียก่อน แล้วค่อยดำเนินการตามกฎหมายของไทย หากปรากฏว่าแรงงานข้ามชาติได้กระทำความผิดโดยมิให้เสียหายแก่ประเทศไทย มิใช่ดำเนินคดีกับแรงงานข้ามชาติจนเกิดความเสียหายต่อสิทธิของแรงงานข้ามชาติ

๕. ดำเนินการให้กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศได้ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องและ

เชื่อมประสานกัน เพื่อให้มาตรการในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติและมาตรการต่อความรับผิดชอบของแรงงานข้ามชาติตามกฎหมายเกิดความสมดุล

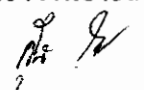
๖. จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอเพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน และผู้นำแรงงานข้ามชาติให้มีความรู้ความเข้าใจครอบคลุมทุกมิติเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะ สัญชาติพม่า กัมพูชา และลาวทั้งด้านประเทศไทยและประเทศต้นทาง เช่น ล่าม และอาสาสมัครแรงงานข้ามชาติเพื่อช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติอันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไทย และภาคเอกชน เนื่องจากทั้งโรงพยาบาล สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก สถานีตำรวจ และแม้กระทั่งหน่วยงานศาลขาดแคลนล่ามที่มีความรู้ด้านภาษาและความเข้าใจต่อแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมาก

๗. ให้กระทรวงแรงงานประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้จัดหาที่พักพิง การเดินทางไปศาลหรือการช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับแรงงานข้ามชาติมิให้ถูกส่งกลับประเทศต้นทางเสียก่อน ในกรณีที่มีมูลการละเมิดสิทธิแรงงาน การค้ามนุษย์ หรือแรงงานข้ามชาติต้องการใช้สิทธิตามกฎหมาย รวมทั้ง มีนโยบายให้จัดบริการสาธารณะเพื่อให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติสามารถร้องเรียนหรือเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่กระทบต่อความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้าง เช่น การร้องเรียนทางสายด่วน (ฮอตไลน์) โดยมีมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียน หรือการจัดตั้งคณะกรรมการไต่ถามและระงับข้อพิพาทในระดับจังหวัดที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติหนาแน่น เป็นต้น

๘. ให้กระทรวงแรงงานและรัฐบาลมีมาตรการเด็ดขาดมิให้มีการประกอบการหรือการใช้แรงงานข้ามชาติอีกต่อไป ในกรณีที่พบว่านายจ้างที่ใช้แรงงานข้ามชาติละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานในเรื่องที่สำคัญ เช่น ไม่จ่ายค่าตอบแทนการทำงานตามกฎหมาย การละเมิดสิทธิเด็ก นี้อโงถูกจ้าง กรณีถูกจ้างประสบอันตรายหรือตายเนื่องจากการทำงานแต่ไม่ช่วยเหลือดูแล หรือการบังคับใช้แรงงาน หรือนายจ้างไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การจัดทำทะเบียนลูกจ้าง เอกสารการจ่ายค่าจ้าง

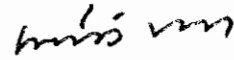
๙. ให้กระทรวงแรงงานหรือหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดทำสื่อเพื่อให้สังคมไทยเกิดความเข้าใจมิติของแรงงานย้ายถิ่นหรือแรงงานข้ามชาติ ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากแรงงานข้ามชาติ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การคุ้มครองอย่างเท่าเทียม กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่แรงงานข้ามชาติพึงรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน โคนสันติสุข

๑๐. ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อพิจารณาการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๙๖ ว่าด้วยการอพยพเพื่อการมีงานทำ พ.ศ. ๒๕๕๒ และฉบับที่ ๑๔๓ ว่าด้วย การอพยพในสภาพที่ถูกกดขี่และการส่งเสริมการมีโอกาสดำเนินการร่วมกันและการปฏิบัติต่อคนงานอพยพ พ.ศ. ๒๕๑๘ อันจะเป็นผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีแรงงานย้ายถิ่นและในระดับสากล

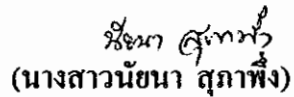
มติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ มีมติเห็นชอบกับความเห็นและมติของคณะอนุกรรมการสิทธิแรงงาน

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายสุทิน นพเกตุ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสุนี ไชยรส)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายสุรสีห์ โกศลนาวิน)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(คุณหญิงอัมพร มีสุข)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสาวอากร วงษ์สังข์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒